

Er Sjónvarplið að svindla á íslenskum áhorfendum?

Hvernig hefur RÚV staðið sig gagnvart ákvæðum útvarpslaga nr. 52/2002?

Samkvæmt Útvarpslögnum (52/2002) á RÚV -og reyndar allar ísl. sjónvarpsstöðvar- að "kosta kapps um að meiri hluta útsendingartíma sé varið í íslenskt dagskrárefni og annað dagskrárefni frá Evrópu. Með útsendingartíma er í þessu sambandi átt við heildarútsendingartíma sjónvarpsstöðva að frádregnum þeim tíma sem varið er til fréttu, íþróttaviðburða, leikja, auglýsinga, textavarpssjónustu og fjarsölu".

Og "Sjónvarpsstöðvar skulu, eftir því sem unnt er, sjá til þess að minnst 10% af útsendingartíma, sbr. 2. mgr. 7. gr., á ári hverju eða minnst 10% af árlegu dagskrárfé sé varið til evrópskra verka sem framleidd eru af sjálfstæðum framleiðendum".

Þessi ákvæði Útvarpslaga nr. 52/2002 eru í samræmi við tilskipun Evrópusambandsins um Sjónvarp án landamæra (89/552/EEC).

Ef marka má skýrslu RÚV til Menntamálaráðuneytisins 2005 varðandi framfylgni stofnunarinnar á lögnum og ESB tilskipuninni þá hefur RÚV staðið sig vel árin 2003 og 2004 með hlutfall útsendingar sem kveðið er á um í lögnum:

Tafla 1. Upplýsingar úr skýrslu RÚV.

Evrópsk dagskrá	2003	55%	2004	56%
Framl. af sjálfst. framl.	2003	21%	2004	19%

Þetta lífur vel út og er vel yfir mörkunum. En athugun á árinu 2006, 20. jan. - 24. feb., (36 dagar) eða 10% ársins sýnir hinsvegar eftirfarandi hlutfall:

Tafla 2. Hlutfall í ársbyrjun 2006.

Evrópsk dagskrá	2006	25,67% (á að vera a.m.k. 51%)
Framl. af sjálfst. framl.	2006	2,14% (á að vera a.m.k. 10% ef unnt er)

Leiðin til að kanna þetta var einföld: dagskráin flokkuð niður í mínútur (sjá töflu 6). Síðan var hálf Kastljósið skilgreint sem dagskrá og hálf fréttatengt, barnaefninu skipt til helminga milli Evrópu og annarra heimshluta en allt innlent barnaefni flokkað sem innlend framleiðsla og innlend framleiðsla skilgreind sem evrópsk. Endursýningar eru dregnar frá en auglýsingar og kynningar eru ekki dregnar frá en jafnast á alla flokka.

Það sem sker sig úr á athugunartímabilinu er að EM í handbolta og Vettrarólympíuleikarnir koma þar inn og gera hlut íþróttafnis mikinn. En það er ekki óeðlilegt ástand hjá RÚV, framundan er HM í fótbolta, svo eru það Sumarólympíuleikar og EM í fótbolta, Gullmót í frjálsum, Formúlan, HM í handbolta, Ólympíumót fatlaðra, Bikarmót, Íslandsmót í fótbolta og handbolta og körfubolta osfrv. Íþróttir eru alltaf í gangi og þessar gusur eru eðlilegur hlutur af dagskrá RÚV. Það sem hinvegar lyftir upp evrópsku efni á tímabilinu er m.a. 250 ára afmæli tónskáldsins Mozart (heill sólarhringur) og Söngvakeppni Sjónvarpsins, en það hækkar hlutfall innlends/evrópsks efnis þannig að þetta jafnast sennilega út. Og svo er það einnig sérstakt að á athugunartímabilinu var verið að sýna íslensku krimmaseríuna Allir litir hafsins eru kaldir og Latabæ auk heimildamyndanna Róska og Bítlabærinn Keflavík sem var í tveimur þáttum. En setjum svo að lengd útsendingar á dagskrá Vettrarólympíuleikanna hafi áhrif á niðurstöðuna. Tafla 3. sýnir hlutfallið eftir að helmingur íþróttafnisins hefur verið tekinn út. Hvernig gengur þá að uppfylla lagaskylduna?

Tafla 3. Hlutfall eftir að vægi íþróttanna hefur verið minnkað um helming.

Evrópsk dagskrá	2006	32,86% (á að vera a.m.k. 51%)
Framl. af sjálfst. framl.	2006	2,74% (á að vera a.m.k. 10% ef unnt er)

Það er enn langt í land þótt vægi íþróttanna sé tekið úr sambandi að hluta.

Ef tölurnar frá RÚV fyrir árin 2003 og 2004 eru réttar þá þarf að framkvæma úttekt á því hvað fór úrskæðis hjá stofnunni á árinu 2005. Hlutfall af evrópsku efni og dagskrá sem framleidd er

af sjálfstæðum framleiðendum í skýrslu RÚV sem stofnunin sendir tii Menntamálaráðuneytisins og það áframsendir tii ESB gjörsamlega hrynur! Einhver ákvörðun yfirmanna RÚV hefur orðið til þess að þeir standa sig ekki gagnvart þeim skyidum sem Útvarpslögin leggja þeim á herðar! Eða þá að tölurnar frá 2003 og 2004 eru ekki réttar! Úttektin á dagskránni í byrjun ársins 2006 sem hér er sett fram byggir á dagskrárupplýsingum sem finna má á vef stofnunarinnar www.ruv.is. Til þess að athuga hvort dagskráin hafi verið með svo sérstökum hætti á þessu tímabili þá er hér úttekt á viku 36 árið 2005:

Tafla 4. Hlutfall í viku 36 2005.

Evrópsk dagskrá	2005	28,09% (á að vera a.m.k. 51%)
Framl. af sjálfst. framl.	2005	0,86% (á að vera a.m.k. 10% ef unnt er)

Það verður engin stökkbreyting nema varðandi hlut sjálfstæðra framleiðenda, hann mælist varla og innlend dagskrá er ekki nema 1,58% af útsendingu Sjónvarpsins í síðustu viku ágúst 2005 (sjá töflu 7).

Næsta tafla sýnir dagskrá í 7 vikur árið 2004, árið sem skýrsla RÚV nær yfir:

Tafla 5. Hlutfall í úttekt 2004. (u.p.b. 13% af heildardagskrá ársins)

Evrópsk dagskrá	2004	35,05% (á að vera a.m.k. 51%)
Framl. af sjálfst. framl.	2004	3,84% (á að vera a.m.k. 10% ef unnt er)

Hluttur sjálfstæðra framleiðenda er sem fyrr lítil og innlend dagskrágerð er 10,9%. Þetta er langt frá þeim tölum sem RÚV gefur upp í skýrslu sinni og væri því fróðlegt að fá betri upplýsingar um það hvað liggur að baki þeim hlutfallstölum sem þeir gefa upp (sjá töflu 8). Það er mjög sláandi hversu innlend dagskrá (að undanskildum fréttum og íþróttum) er lítil hjá Sjónvarpinu skv. þessari athugun sem hér er sett fram. Árið 2004 er hún aðeins 10,9%, 2005 er hún 1,58% og 2006 7,49%.

Eins og fyrr segir þá er tímabilið sem athugað var í ársbyrjun 2006 óvenju öflugt í innlendri dagskrágerð og er því meðaltal athugunarinnar 4,07% nær lagi. En toppurinn, 7,49% er samt langt frá því að vera ásættanlegt ástand hjá stofnun sem á samkvæmt eigin lögum, bæði eldri lögum og nýja frumvarpinu um RÚV hf. að vera í fararbroddi.

Hvort tveggja er áhugavert, vond stjórnun eða rangar tölur - það sýnist vera maður í mysunni og það væri gott að draga hann fram í dagsljósið og ræða svo málefni RÚV með það í huga að það er þjóðarhagur að stofnunin/félagið sé vel rekið og uppfylli væntingar Alþingis og þjóðarinnar.

Ef útvarpslögin væru orðuð öðruvísi og þar væri skráð að Sjónvarpið ætti að "kosta kapps um að meiri hluta útsendingartíma sé varið í íþróttir, bandarískt afþreyingarefni og endursýningar og sem minnst af innlendu efni og evrópsku frá sjálfstæðum framleiðendum" þá væri allt gott og blessað og RÚV á blússandi ferð réttu megin við lögin. En lögin eru ekki svona og RÚV (og engin önnur íslensk sjónvarpsstöð) er ekki að kosta kapps eða gera eins og unnt er í því að uppfylla skyldur sínar í þessum efnunum. Það er athugandi að lögin hafa engin viðurlög vegna þessara ákvæða og ennfremur er gefið svigrúm með orðunum "eftir því sem unnt er". Þessi linkind löggjafans við að framfylgja eigin lögum vekur athygli í ljósi ákvæða í nýju lögnum um RÚV hf um útvarp í almannabágu. En þar segir að RÚV hf eigi "að leggja rækt við íslenska tungu, sögu þjóðarinnar og menningararfleifð." og "framleiða og dreifa hvers konar útvarpsefni fyrir sjónvarp og hljóðvarp á sviði fréttamiðlunar, fræðslu, lista og afþreyingar." Verður þessum lagaákvæðum fylgt fastar eftir af hálfu yfirboðara Ríkisútvarpsins eða sama linkindin látin ráða sem virðist ríkja gagnvart útvarpslögunum? Það er augljóst að það verður að setja skýr ákvæði inn í lögin um RÚV hf varðandi dagskrá í samræmi við tilskipun ESB og útvarpslögin og það án undanbragða. Og svo þarf að snúa sér að Stöð 2, Skjá einum og kanna þeirra frammistöðu gagnvart umræddum lögum.

Tafla 6. Heildarhlutfallið á athugunartímabilinu 2006:

Flokkun:	Mínútur	Hlutfall
Fréttir	1930	6,64%
Íþróttir	10940	37,62%
Kastljós	1275	4,38%
Innl. dagskrá	1871	6,43%
Evrópsk dagskr.	2930	10,07%
Bandar. dagskr.	4045	13,91%
Barnaefni	1948	6,7%
Leikir (Lottó)	46	0,16%
Endursýningar	4097	14,09%

Tafla 7. Vika 36 2005

Flokkun:	Mínútur	Hlutfall
Fréttir	335	8,51%
Íþróttir	830	21,09%
Kastljós	170	4,32%
Innl. dagskrá	55	1,40%
Evrópsk dagskr.	600	15,24%
Bandar. dagskr.	1000	25,41%
Barnaefni	475	12,07%
Leikir (Lottó)	16	0,41%
Endursýningar	455	11,56%

Tafla 8. 7 vikur 2004

Flokkun:	Mínútur	Hlutfall
Fréttir	2000	7,17%
Íþróttir	3665	13,14%
Kastljós	740	2,65%
Innl. dagskrá	2400	8,61%
Evrópsk dagskr.	3325	11,92%
Bandar. dagskr.	6585	23,61%
Barnaefni	3244	11,63%
Leikir (Lottó)	59	0,21%
Endursýningar	5870	21,05%

Morgunblaðið

mbl.is/gagnasafn

Miðvikudaginn 8. mars, 2006 - Bréf til blaðsins

Auglýsingastríð RÚV og Stöðvar 2

Frá Hjálmtýr Heiðdal: "EFTIR að Gallup birti tölur um áhorf sjónvarpsstöðva í janúar s.l. hefur brotist út lítið auglýsingastríð milli Ríkissjónvarpsins og Stöðvar 2."

EFTIR að Gallup birti tölur um áhorf sjónvarpsstöðva í janúar s.l. hefur brotist út lítið auglýsingastríð milli Ríkissjónvarpsins og Stöðvar 2. Báðar stöðvarnar hafa birt heilsíðuauglýsingar í dagblöðum þar sem því er hampað hversu gott áhorf sé á þá íslensku dagskrárþætti sem stöðvarnar sýna. Könnunin sýnir skýrt og greinilega að íslenskir sjónvarpsáhorfendur vilja sjá íslenskt efni á skjánum - dagskráin sem kemst á toppinn í þessari könnun er íslensk. Hjá Stöð 2 kemst erlent efni í sjöunda sæti og hjá RÚV í tíunda. Ráðamenn beggja stöðvanna sjá ástæðu til þess að kosta töluverðu auglýsingafé til að benda á hversu vel þær standa sig í samkeppninni um áhorfendur. Og tilgangur auglýsinganna er sá að sannfæra auglýsendur um að þeir eigi að auglýsa hjá RÚV eða Stöð 2.

En hér kemur sköndin staðreynd til sögunnar - hvorug stöðin leggur áherslu á að sýna íslenskt sjónvarpsefni. Eftir að dagskrá þeirra hefur verið greind í frumpætti þá blasir það við að mjög lítið hluti hennar sem er íslenskur. Hjá RÚV er íslensk dagskrárgerð að meðaltali 7-8% og hjá Stöð 2 um 4% þegar best lætur. Sé fréttum bætt við þá nær hlutfallið um 15% hjá RÚV en um 17% hjá Stöð 2.

Það er einhver hugsanavilla í gangi hjá stjórnendum sjónvarpsstöðvanna. Ef kannanir sýna að viðskiptavinir þeirra vilja sjá íslenska dagskrá þá getur það varla verið rökrétt að yfir 80% dagskrárinnar séu ekki íslensk. Þetta líkist því að kaupmaður fylli hillur verslunar sinnar með vörum sem fáir vilja kaupa en eigi hinsvegar lítið til af þeim vörflokkum sem viðskiptavinirnir vilja helst kaupa. Og ef hann tekur síðan uppá því að birta stórar auglýsingar um ágæti vörunnar sem hann á lítið sem ekkert af - ja, þá væri hann a.m.k. talinn lélegur kaupmaður.

HJÁLMTÝR HEIÐDAL

kvikmyndagerðarmaður,

Laufásvegi 54, Reykjavík.

Frá Hjálmtýr Heiðdal:

Slóð: http://www.mbl.is/mm/gagnasafn/grein.html?grein_id=1070473

Skoðað: 2006-03-08 14:00

© mbl.is/Árvakur hf